

VRU DAG

elke dag cultuur doen

JAARVERSLAG 2015

Veelzijdigheid bij VRIJDAG

VRIJDAG kijkt als organisatie terug op een intensief jaar 2015. Een jaar waarin de medewerkers met enthousiasme en maximale inzet er aan werkten om zo veel mogelijk Groningers de gelegenheid te bieden zelf muziek, beeldende kunst of theater te maken, te laten zien wat je kunt en podiumervaring op te doen. Of je nu jong of oud bent, beginner of gevorderd, rijk of minder bedeeld, nog nooit met cultuur in aanraking geweest of fijnproever. Wij zetten ons ervoor in dat iedereen aan cultuur kan doen.

Er vonden ook belangrijke veranderingen plaats, zoals het vertrek van directeur Jan Brouwer en de komst van een nieuwe directeur - bestuurder, Hendrik Jan Houtsma. Een andere belangrijke ontwikkeling was het aanzetten tot en vormgeven van een nieuwe visie van VRIJDAG op onder andere onze taken als steuninstelling voor amateurkunst en cultuureducatie in provincie en gemeente Groningen.

Als **aanbieder van cursussen en workshops** op het gebied van beeldende kunst, theater en muziek, bediende VRIJDAG het afgelopen jaar een groot aantal Groningers die in hun vrije tijd aan cultuur doen. Een van de hoogtepunten was de uitvoering van de jubileumvoorstelling **Ghetto** waarmee de Jeugdtheaterschool haar twintig jarig bestaan vierde.

Op de **podia en in de expositieruimtes** van VRIJDAG presenteerden diverse amateurkunstenaars de resultaten van een periode hard werken en veel oefenen. Ook professionele kunstenaars vonden de weg naar de podia bij VRIJDAG.

Als **adviseur cultuuronderwijs** bouwde VRIJDAG samen met partners aan het *Cultuurmenu Groningen*. Ook werd de regeling *Cultuureducatie met Kwaliteit* in de nieuwe opzet en met nieuwe samenwerkingsverbanden gecontinueerd.

VRIJDAG investeerde in het **amateurkunstveld** door in te zetten op deskundigheidsbevordering, het (mee) organiseren van evenementen en netwerkbijeenkomsten en door het helpen oplossen van en **adviseren** over praktische vragen en problemen die telefonisch of via de website binnenkwamen.

Binnen het **sociale domein** ging VRIJDAG een succesvolle samenwerking aan met onder andere Groningen Plus, de organisatie van en voor actieve plussers en met NOVO. VRIJDAG werd partner voor Groningen in het ouderenparticipatie project *Gekleurd Grijs*.

POP Groningen manifesteerde zich als de wegbereider en baanbreker van de Groninger popmuzikanten en als organisator van het presentatiepodium *Grunn Sonic* tijdens *Eurosonic-Noorderslag*.

Cultuurbeleving en participatie is niet alleen leuk, het verruimt je wereld, draagt bij aan persoonlijke groei en maakt je zo tot een rijker mens. VRIJDAG heeft in 2015 enthousiast en met veel inzet de diverse taken vervuld op het gebied van cultuurparticipatie, cultuuronderwijs, amateurkunst en talentontwikkeling en het zo voor veel Groningers mogelijk gemaakt, al dan niet elke dag, aan cultuur te doen.

VRIJDAG wil in 2016 de in het afgelopen jaar ingezette koers, samen met betrokken partners en partijen voortzetten en uitbouwen, zodat nog meer Groningers een eerste of een vervolgstap kunnen zetten in hun eigen culturele levensloop.

Maart 2016,

Hendrik Jan Houtsma

Inhoud

Beleid bij VRIJDAG	1
Muziek bij VRIJDAG	2
Theater bij VRIJDAG	3
Beeldende Kunst bij VRIJDAG	4
Cultuuronderwijs bij VRIJDAG	5
Amateurkunst bij VRIJDAG - provincie	7
Amateurkunst bij VRIJDAG -gemeente Groningen	8
Podia bij VRIJDAG	9
Sociaal domein bij VRIJDAG	10
Organisatie bij VRIJDAG	11
Facts & Figures bij VRIJDAG	12
Samenwerken bij VRIJDAG	13

Beleid bij VRIJDAG

In het lopende beleidsplan over de periode 2014 - 2016 stellen we dat we een organisatie willen zijn waar iedereen elke dag van de week actief aan cultuur kan doen, zelf zijn culturele loopbaan kan vormgeven en zich daardoor als mens verder kan ontwikkelen. Wij kiezen er nadrukkelijk voor om deelname aan onze activiteiten ook mogelijk te maken voor mensen die daar niet vanzelfsprekend mee in aanraking komen, ofwel om economische redenen, ofwel omdat zij behoren tot kansarme groepen. Daarmee spreken we uit dat wij een plek in willen nemen in het sociaal maatschappelijke domein en partner willen zijn van organisaties die daarin actief zijn.

Het faciliteren en stimuleren van actieve deelname aan cultuur door alle mensen in de stad en de provincie Groningen vraagt om een laagdrempelige programmering, zonder concessies te doen aan kwaliteit en met oog voor talentontwikkeling. Dat betekent dat we, daar waar nodig, bestaande inhoudelijke concepten herzien en aanpassen, met name bij muziek. Kunstenaar docenten worden zo nodig bijgeschoold.

Op basis van gedegen onderzoek is VRIJDAG begonnen met de ontwikkeling van een nieuw muziekconcept voor de vrije tijdsmarkt, het onderwijs en de wijken. In 2015 is er ook een begin gemaakt met de integratie van muziek, theater en beeldende kunst in ons cursusaanbod. Dat levert interessante nieuwe werkvormen op; zeker in het kennismakingsaanbod.

In opdracht van de stad en provincie Groningen ondersteunt, stimuleert en activeert VRIJDAG kunst- en cultuurparticipatie. Taken zijn het bevorderen van deskundigheid in het amateurveld, het voeren van regie op (talent -) en netwerkontwikkeling en het vergroten van de zichtbaarheid en bekendheid van amateurkunstenaars. VRIJDAG ambieert een kennisplatform te zijn voor amateurkunst en cultuureducatie en wil in die hoedanigheid service verlenen aan alle spelers in die velden. VRIJDAG trekt sinds september 2015 hierin samen op met CultuurClick Groningen.

In 2015 werkte VRIJDAG met betrekking tot cultuuronderwijs in het primair onderwijs intensief samen met CultuurClick Groningen en K & C Expertise Centrum. In het programma *Cultuureducatie met kwaliteit*, ligt de regie op cultuuronderwijs bij de basisschool zelf. VRIJDAG heeft in dit programma een adviserende rol.

In het najaar van 2015 hebben we de nieuwe cultuurnotaperiode voorbereid en onze visie op de toekomst vastgelegd in de notitie *Groeten uit Wattum*. Belangrijke elementen zijn bijvoorbeeld het inrichten van Cultuurpunten in de provincie, het onderzoeken en opstarten van het concept van wijkgericht werken in de stad Groningen en het verbinden van amateurkunst en cultuureducatie in en buiten school, met regionale en lokale netwerken van kernpersonen, erfgoed- en welzijnsinstellingen en andere maatschappelijke partijen.

Voor het ontwikkelen van onze relatief nieuwe fusieorganisatie is ons beleid gericht op het verder versterken van de diverse onderdelen van VRIJDAG. We blijven streven naar het vergroten van onze zichtbaarheid en bekendheid, nodig om zoveel mogelijk Groningers te enthousiasmeren om aan cultuur te doen, VRIJDAG als een vanzelfsprekende partner te kunnen profileren en om onze ambities te realiseren.

Muziek bij VRIJDAG

Bijna 1300 kinderen, jongeren en volwassenen namen dit jaar deel aan ons gevarieerde aanbod van lessen en cursussen Muziek. Daarnaast speelden 315 mensen samen in een ensemble, band, orkest of zongen in een koor. De deelname aan individuele lessen is enigszins afgenomen, terwijl het aantal mensen dat een muziekcursus volgde is gestegen ten opzichte van vorig jaar. VRIJDAG heeft deze beweging ingezet om muziekactiviteiten voor een breder publiek toegankelijk te maken. Zo zijn er meer basiscursussen geprogrammeerd die korter en betaalbaarder zijn. Daarnaast startten we met een aantal experimenten waarbij meer groepsgewijs en vanuit een breder perspectief wordt lesgegeven. Een voorbeeld daarvan is de *Jonge Pianisten Club* voor kinderen van 5-10 jaar. Ook zijn we begonnen met een aantal nieuwe koren om het zingen te stimuleren. Kinderen vanaf 5 jaar komen nu al zingen bij VRIJDAG.

Vanuit alle lessen en cursussen presenteerden leerlingen en cursisten zich weer veelvuldig. Uiteraard ook tijdens onze eigen VRIJDAGweek. Diverse voorspeelavonden, concerten en optredens vonden plaats in onze Concertzaal en de Basement en op externe locaties, waaronder Simplon, het Prins Claus Conservatorium, diverse kerkjes, verzorgingscentra, de Synagoge, GRID en tijdens manifestaties als Noorderzon en Winterwelvaart.

Er namen 24 jongeren deel aan de Popschool van VRIJDAG. Dit is een driejarig traject voor jongeren van 13 tot 18 jaar, waarbij zij alle facetten van het spelen in een popband leren kennen onder leiding van een bandcoach. De bandjes verzorgden onder andere twee optredens in Simplon, waar 250 bezoekers op af kwamen. Daarnaast mochten 2 bandjes spelen in VERA voor een publiek van 150 mensen.

Leerlingen die zich snel ontwikkelen en sterk gemotiveerd zijn, kunnen worden geselecteerd voor deelname aan de Talentklas. Daar krijgen zij langer les, kunnen kiezen voor een tweede instrument en treden een aantal malen per jaar op. Ook dit jaar verzorgden de talenten weer een tweetal Talentconcerten voor een goed gevulde zaal. Eén leerling uit de Talentenklas stond in de finale van het Haydn Muziek Festival en won als prijs een solo-optreden met het Haydn Jeugd Symfonieorkest.

In 2015 zijn we gestart met een werkgroep die een plan maakt voor een nog vollediger aanbod voor onze talenten, dat meer op maat aangeboden kan worden. Dit plan voeren we in 2016 fasegewijs in.

Op 14 november namen in totaal 30 leerlingen deel aan *Ricciotti's JuR Festijn*. Jonge musici van 12 tot 19 jaar kregen de kans om een dag uit 'het leven van Ricciotti' mee te maken. Vanuit Groningen en omstreken vormden deze 30 leerlingen het orkest Junior Ricciotti Noord-Nederland dat daarmee één van de zes orkesten in Nederland was die deze dag op verschillende plaatsen in Nederland een kort concert gaven. Zo speelde het orkest in het UMCG, in een instelling voor mensen met een verstandelijke beperking in Zwolle en in het asielzoekerscentrum in Dronten. De dag werd afgesloten met een gezamenlijk slotconcert in de Werkspoorabdij Utrecht.

Het scholingstraject met componist Merlijn Twaalfhoven dat in 2014 werd ingezet, is halverwege 2015 afgerond met een aantal presentaties van de projecten die daaruit voortkwamen. Tegelijkertijd hebben we verkennend onderzoek laten uitvoeren naar het huidige en toekomstige muziekonderwijs bij VRIJDAG, met als doel te komen tot een nieuw concept voor aantrekkelijk muziekaanbod waaraan kinderen, jongeren en volwassenen in hun vrije tijd graag meedoen. Een van de conclusies uit dit onderzoek is dat de focus van het huidige muziekonderwijs van VRIJDAG ligt op individuele lessen en het samenspelen, terwijl de moderne maatschappij ook om andere vormen van muziekonderwijs vraagt. Het advies was om samen met muziekdocenten een visie te ontwikkelen op het totale muziekonderwijspakket van VRIJDAG, waarbij we zowel inhoud als vorm meewegen. In de tweede helft van 2015 is een werkgroep aan de slag gegaan met deze visieontwikkeling en het vertalen daarvan naar concreet aanbod dat we in 2016 willen aanbieden.

Theater bij VRIJDAG

De Jeugdtheaterschool (JTS) verzorgde in 2015 cursussen en lessen voor 335 leerlingen, waarvan een derde deel kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar en twee derde deel jongeren. Bij de Theaterschool voor Volwassenen (TSV) deden 177 mensen mee aan het jaarprogramma en diverse losse cursussen, zoals Cabaret en Vrij spel en het doelgroepprogramma voor senioren, *het Derde Bedrijf*. De provinciale regieopleiding die in totaal 4 jaar duurt, draaide in 2015 haar tweede jaar met 11 deelnemers.

Op meerdere fronten werkten we samen met diverse partners. De Noorderlingen en JTS organiseerden voor hun leerlingen een gezamenlijke workshop Auditietraining. De JTS werkte opnieuw samen met de opleiding Geneeskunde binnen het UMCG, zodat 22 kinderen van de JTS participeerden als trainingsacteurs bij het leren voeren van anamnesegegesprekken door geneeskundestudenten. Binnen onze samenwerking met het Houten Huis, dienden 15 leerlingen van de JTS als proefpubliek voor hun voorstellingen en educatief materiaal. 2015 stond voor de JTS, mede door haar 20-jarig bestaan, in het teken van 70 jaar bevrijding. Alle jongeren en 8 kinderen van de JTS participeerden in het grote project *Ghetto*. De meest ervaren 23 spelers van de JTS speelden in een loods aan de Ulgersmaweg 10 keer de zeer bijzondere muziektheatervoorstelling *Ghetto* voor ruim 1100 toeschouwers. In het voorprogramma speelden alle andere leerlingen van de JTS een aantal zelfgemaakte scènes rond het thema 'Oorlog en Vrede'. In de loods werden tijdens de voorstellingen beelden geëxposeerd, gemaakt door cursisten van de beeldende kunst afdeling van VRIJDAG.

Behalve *Ghetto* verzorgden we diverse voorstellingen en presentaties:

- De twee kinderproductiegroepen maakten de voorstelling *Ik ben niet bang* en *De Zwarte Kat*. Beide voorstellingen werden in april 2 keer gespeeld. Een verkorte versie van *Ik ben niet bang* werd 9 keer gespeeld in de container op Noorderzon.
- Op 5 mei 2015 gaf een aantal spelers uit *Ghetto* een preview van de voorstelling op het Bevrijdingsfestival in het Stadspark.
- In het kader van het project *Ghetto* speelden kinderen van de JTS in de synagoge in Groningen 8 keer de voorstelling *Je eigen weg inslaan*.
- Tweedejaars leerlingen van de JTS speelden op Noorderzon 4 keer de voorstelling *Vast in een keten van voetstappen*, onder leiding van een student van de regieopleiding.
- Jeugdcircus Santelli en de JTS maakten samen de circustheatervoorstelling *MINDFUCK* die 2 keer te zien was bij Santelli en in het VRIJDAG-theater, op het FestiValderAa en tijdens Noorderzon.
- In november stond de JTS 3 keer met de voorstelling *Iphigeneia* op het Jonge Harten Festival, onder gastregie van Sanne Verkaaik en Jaime Ibanez.
- De vierdejaars van de TSV speelden 4 keer *Koekoek*, geïnspireerd op de film *One flew over the Cuckoo's Nest*.
- De derdejaars van de TSV zorgden dit jaar voor 2 zelfgemaakte korte producties: *Wij zijn hier* en *Stalker* werden beide 3 keer gespeeld.
- De senioren van *het Derde Bedrijf* maakten samen met het ouderen rockkoor Jong van Hart *In de maalstroom van het leven, een voorstelling* die zowel binnen VRIJDAG als in Lewenborg werd gespeeld.
- Een aantal cursisten van de cabaretcursus liet hun zelfgemaakte cabaret-act zien op het schip De Tromp tijdens WinterWelVaart en tijdens de VRIJDAGweek
- Het Peloton maakte 2 korte voorstellingen voor Noorderzon, *Little Red Ridinghood* en *My Family* die respectievelijk 12 en 18 keer werden gespeeld tijdens Noorderzon.
- Tijdens het festiValderAa speelde het Peloton nog één keer de succesvolle bewegingsvoorstelling *Ratatouille*.

Beeldende Kunst bij VRIJDAG

Ook op het gebied van Beeldende Kunst biedt VRIJDAG een groot en divers aanbod van activiteiten voor jong en oud, zowel voor beginners als voor gevorderden. Het aanbod bestond uit cursussen, workshops, opleidingen, exposities, lezingen, kunstreizen en activiteiten op maat.

VRIJDAG verzorgde 134 cursussen en workshops waaraan 1486 volwassenen meededen binnen de diverse disciplines van beeldende kunst: tekenen en schilderen, ruimtelijk werken, fotografie, edelsmeden, keramiek, meubelmaken, mode, textiel en weven. Nieuw waren de cursussen grafiek, die we overnamen van het GRID. Buiten de reguliere cursussen vond er nog een aantal specifieke workshops plaats in vakanties en weekenden. Iedere vrijdagmiddag en -avond waren er weer Jongerenateliers. Er deden 82 jongeren mee aan in totaal 8 beeldende ateliers.

In 2015 is binnen de Kinderwerkplaats het ingezette beleid van 2014 voortgezet: we bieden meer korte activiteiten aan, waarbij de instap voor kinderen zo laag mogelijk is. Zoals de Vrije Inloop op de woensdagmiddag, korte cursussen en workshops en diverse activiteiten tijdens manifestaties in de stad Groningen en in de schoolvakanties. We werkten opnieuw met vrijwilligers ter ondersteuning, om een deel van het aanbod tegen een lage prijs aan te kunnen bieden. Veel kinderen deden zelfs gratis mee dankzij inzet van hun Stadspas; een mogelijkheid die wij stevig aanbevelen om alle kinderen de kans te bieden mee te doen. In totaal werden 17 cursussen aan 229 kinderen gegeven, waaronder de Talentklas Schilderen en Druktechnieken, Het Grote Winteratelier en de Werkman DRUKDAG.

Elke woensdagmiddag en in een deel van de schoolvakanties is de Vrije Inloop in de Walstraat: een interdisciplinaire middag waar kinderen naar wens theater, muziek en beeldende kunst maken. We werken met een strippenkaart, kinderen hoeven zich niet op te geven. In totaal hebben in 2015 **819** kinderen meegedaan.

De Kinderwerkplaats werkte in 2015 met veel partners samen, zoals Noorderzon, Marketing Groningen, WinterWelVaart, Oosterpoort, Het Werkmanjaar en Leegkerk. In totaal hebben 1437 kinderen deelgenomen aan deze activiteiten.

Samen met Academie Minerva verzorgden we ook in 2015 weer de Vooropleiding Minerva met als doel om gemotiveerde leerlingen op te leiden tot kansrijke eerstejaars studenten aan Minerva. Er namen dit jaar 29 leerlingen deel aan deze opleiding.

Voor mensen die vrijwillig of beroepsmatig willen werken in peuterspeelzalen, naschoolse opvang, basisonderwijs, bejaardenzorg of jeugd- en jongerenwerk, bieden wij de opleiding Creatieve Handvaardigheid aan. De opleiding bestaat uit twee jaren. In 2015 waren er 13 deelnemers.

In 2015 organiseerden we weer twee lezingenseries. De eerste serie was in samenwerking met VOS Interieur, de tweede serie werd verzorgd door globetrottende kunstenaars. De lezingen trokken ruim 170 bezoekers. Onze kunstreizen gingen dit jaar naar Bergen voor een bezoek aan de expositie over Lucebert in het museum Kranenburgh en naar het Ludwig Museum in Keulen, waar de grote overzichtsexpositie van Sigmar Polke werd bezocht. In totaal gingen 60 mensen mee.

Wij vinden het belangrijk dat onze cursisten hun werk tonen, deels binnen VRIJDAG, maar ook buiten de deur. Er vonden diverse exposities plaats waaronder in Galleria Unexpected, de Synagoge, het Calmershuis, EMG factors, het Pomphuisje tijdens WinterWelVaart en een leegstaand winkelpand in de Oosterstraat. Deze laatste expositie trok alleen al 334 bezoekers.

Cultuuronderwijs bij VRIJDAG

In 2015 is er veel veranderd op het gebied van Cultuuronderwijs; dat geldt niet alleen voor onze rol als adviseur en bemiddelaar, ook voor die als aanbieder.

De rol van VRIJDAG binnen het programma *Cultuureducatie met Kwaliteit* (CMK) veranderde van penvoerder/adviseur naar die van adviseur van scholen en instellingen daar waar het gaat om productontwikkeling. We gingen in april 2015 een samenwerkingsovereenkomst aan met de nieuw aangestelde penvoerder K& C Expertise Centrum en met collega instelling CultuurClick Groningen. Door de inzet van onze adviseurs bij scholen en instellingen deden 33 scholen in de stad een aanvraag in het kader van CMK. Een resultaat om trots op te zijn!

Tegelijkertijd ging VRIJDAG een tweede samenwerkingsovereenkomst aan met K&C Expertise Centrum met als doel binnen twee jaar het *Cultuurmenu Groningen* over te nemen. In het schooljaar 2015-2016 voert K&C nog de regie en ondersteunt VRIJDAG. In het schooljaar 2016-2017 draaien de rollen om. Voor het Cultuurmenu realiseerden we nieuwe partnerschappen met het CBK Groningen en het Groninger Museum, NNO, Het Houten Huis, Stadsschouwburg Oosterpoort en Grand Theatre. De bestaande contracten van het Cultuurmenu met scholen zijn gewijzigd in nieuwe contracten, nu met VRIJDAG als partner voor de scholen. Het organiseren en plannen van het *Cultuurmenu Groningen* is een nieuwe taak voor onze medewerkers.

Binnen het Voortgezet Onderwijs (VO) voerden we een onderzoek uit naar de behoefte aan ondersteuning vanuit VRIJDAG, en organiseerden we een themadag over coproducties in het VO. Kunstenaar- docenten uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs en Praktijk Onderwijs boden we een studiemiddag aan over wat het betekent om met leerlingen uit deze onderwijsvormen te werken. En tot slot zetten we een aantal nieuwe coproducties in de steigers, die in 2016 uitgevoerd worden. De bijscholing van docenten Culturele en Kunstzinnige Vorming is ook voorbereid.

Afgelopen jaar organiseerden we voor het eerst de bijeenkomsten *Donderdag bij Vrijdag*. Themamiddagen waarvoor we docenten en medewerkers van culturele instellingen uitnodigen. Aan bod kwamen bijvoorbeeld een lezing en Workshop door Merlijn Twaalfhoven, muziek in het onderwijs, een kindertolk, deskundigheidsbevordering *Meesters in de Kunst*, centraliseren van aanbod op de Projectenbank (voor instellingen).

Ook ons eigen aanbod voor de scholen in de stad kreeg de nodige aandacht. Binnen de discipline muziek deden aan het project *Ieder Kind Muziek* (IKM) zowel meer scholen als kinderen mee en veranderden we het aanbod ingrijpend. We voegden deskundigheidsbevordering voor leerkrachten toe, zingen als basis met online ondersteuning, diverse workshops popmuziek en *Ontdek je Instrument*. Tegelijkertijd zijn we partner geworden van het project *De Toon Zetten* met de bedoeling ons onderwijsaanbod en onze muziekdocenten verder te ontwikkelen; niet alleen, maar samen met andere muziekscholen in de provincie. De Kunstwinkel is geïntroduceerd; een overzichtelijk en op elkaar afgestemd workshopaanbod beeldende kunst. Dit heeft nog niet geleid tot een grotere afzet. In het schooljaar 2016-2017 brengen we dit programma opnieuw bij de scholen onder de aandacht.

Door de nieuwe samenwerking rond CMK is de relatie tussen VRIJDAG en CultuurClick Groningen geïntensiveerd, met als resultaat dat we ons voor het onderwijsveld het afgelopen jaar als één steunorganisatie presenteerden. Zo organiseerden we gezamenlijk netwerksessies, en aanbod voor deskundigheidsbevordering. Bovendien is de oude website van Cultuureducatie Stad geïntegreerd met de website van CultuurClick Groningen. Tenslotte bundelden we de krachten bij het schrijven van de plannen voor de periode 2017-2020. Samen bedienen we nu stad en provincie en alle soorten onderwijsorganisaties op het vlak van cultuureducatie. VRIJDAG adviseerde 33 basisscholen en 11 instellingen over CMK. Daarbij werden twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Het cultuurmenu had 18 deelnemende scholen en 6 aanbieders.

In maart 2015 is het project *Meesters in de Kunst* afgerond met een tentoonstelling 'Dit zijn wij' in de expositieruimte bij VRIJDAG in de Walstraat. Maar liefst 373 leerlingen maakten een zelfportret voor deze tentoonstelling. Alle klassen en leerkrachten van beide scholen bezochten

deze expositie. Ook is hier het boek *Meester in de Kunst* gepresenteerd met een beeldend verslag van 2 jaar deskundigheidsbevordering voor het speciaal basisonderwijs, samen met een film over dit project.

In het kader van *Deskundigheidsbevordering Meesters in de Kunst*, voor leerkrachten in het speciaal basisonderwijs en het regulier basisonderwijs, hebben De Kimkiel en de Fiduciaschool 4 teamtrainingen gevolgd in de ateliers van VRIJDAG, waaraan 45 leerkrachten meededen. Twintig leerkrachten van basisschool De Vuurtoren hebben 3 teamworkshops beeldende kunst in de ateliers van VRIJDAG gevolgd.

In het programma *CMK Groningen* heeft VRIJDAG 33 scholen en 11 culturele aanbieders geadviseerd en werden er 2 netwerkbijeenkomsten georganiseerd. *Ieder Kind Muziek* had 10 deelnemende scholen, aan het Cultuurmenu namen 18 scholen en 6 culturele instellingen deel. Er waren 15 trainingen deskundigheidsbevordering. *Donderdag bij VRIJDAG* leidde tot 6 bijeenkomsten. In het VO zijn drie projecten en twee netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Aan de VO enquête hebben alle 12 scholen in Groningen meegedaan, aan de workshops deden 5 scholen mee (PO, VO). De deelnemersaantallen staan onder Facts & Figures bij VRIJDAG op pagina 12.

Amateurkunst bij VRIJDAG - provincie

In opdracht van de provincie Groningen ontwikkelt VRIJDAG de ondersteuningsfunctie voor amateurkunst in de provincie. Het doel is de realisatie van een duidelijke regiefunctie, het scheppen van een werkbare infrastructuur, bevorderen van actieve cultuurparticipatie en het verhogen van de kwaliteit en stimuleren van vernieuwing binnen het amateurkunstveld. POPGroningen, en daarmee het hele popmuziekveld, maakt deel uit van deze provinciale opdracht.

In het jaar 2015 hebben we onze diensten voor amateurkunstondersteuning sterker geprofileerd: het aanbod inzichtelijker gemaakt ('Wie zijn wij en wat kunnen we voor jou betekenen?'), een brochure in VRIJDAG huisstijl ontwikkeld en verspreid in stad en provincie in een oplage van 5.000 stuks en de digitale Amateurkunst Nieuwsbrief geïntroduceerd die vier keer per jaar uitkomt. Praktische informatie op de website over bijvoorbeeld fondsen en specifieke disciplines is geactualiseerd en aangevuld met informatie uit het veld. Tenslotte zetten we nu - daar waar nodig - standaard interesse polls uit en evalueren we onze activiteiten online.

Daarnaast investeerden we stevig in het opbouwen en uitbreiden van ons netwerk. De Provincie Groningen is een groot en divers werkgebied met een beperkte structuur. Oude netwerken bestaan niet meer en moeten opnieuw worden opgebouwd. We werken hieraan via direct mail, sociale media, telefoon en natuurlijk vooral door middel van persoonlijk contact. We presenteerden ons bijvoorbeeld bij de Vereniging Groninger Gemeenten, Culturele Commissies, diverse steuninstellingen, muziekscholen en bij initiatieven en instellingen zoals de Vereniging De Toon Zetten, de Muziekbond Groningen en Drenthe en bij de Stichting Oude Groninger Kerken. We organiseerden regionale inspiratiesessies over diverse thema's, zoals over muziek in Warffum en we legden verbindingen met nieuwe doelgroepen in het sociale domein door bijvoorbeeld mee te doen aan de Week voor de Dementie. Verder presenteerden we onze diensten voor het amateurkunstveld tijdens diverse evenementen zoals Noorderzon, Eurosonic Noorderslag, de Jazz fiets tour, Dag voor de Grunneger Toal et cetera. Netwerken opbouwen betekent contacten leggen, mensen aan elkaar koppelen, nieuwe kansen zien en samen met anderen verbindingen leggen.

Vanuit deze contacten ontstonden in 2015 mooie initiatieven waarvan sommige ook dit jaar gerealiseerd zijn. Zoals de Groninger Scheurkalender 2016. Dit concept is begin 2015 bedacht, gerealiseerd in samenwerking met 12 andere partijen en eind 2015 gelanceerd met een spetterende presentatie in Loppersum. Andere activiteiten zijn het *30 Minuten Los Festival* voor amateurtheatergezelschappen en de Dans expertmeeting. Door weer andere contacten ontstonden ideeën voor projecten die een langere ontwikkeltijd nodig hebben, of waarvoor externe financiering nodig is, zoals de projecten *Dancing on my Grave* (samen met SOGK en Stichting Pandeon) en *Amateurkunstenaar van het Jaar* (samen met RTV Noord). Hier schreven we projectplannen voor en vroegen we financiering aan, maar de eventuele resultaten vallen niet binnen 2015.

In het kader van deskundigheidsbevordering van amateurkunstenaars, boden we een gevarieerd programma van workshops aan. De succesvolle workshop Fondsenwerving werd drie keer gegeven, de masterclass acteren van Herman Bolten twee keer en een workshop deskundigheidsbevordering dans werd gekoppeld aan een optreden in de Stadsschouwburg. Andere activiteiten waren een workshop Licht en Techniek en een workshop Tentoonstellen door Coen Vunderink. PopGroningen organiseerde in het voortraject van *Grunnsonic* speciale workshops zoals Marketing en Boeken van bands.

Nieuw in 2015 was de *Week voor de Amateurkunst* die werd geopend met een succesvolle inbrengtentoonstelling. Deze *Week voor de Amateurkunst* werd niet alleen in Groningen maar ook als pilot in Loppersum en Winsum uitgevoerd. In 2016 wordt de WAK omgedoopt tot de *Maand van de Amateurkunst* (MAK).

De steeds intensievere samenwerking met CultuurClick Groningen geldt ook voor het terrein van amateurkunstondersteuning. Door voor de periode 2017 – 2020 samen op te trekken als steuninstellingen voor amateurkunst en cultuureducatie, gaan we onze netwerken en kennisgebieden versterken en uitbreiden. Eind 2015 hebben we samen het concept van *provinciale Cultuurpunten* als basis voor een sterke infrastructuur vormgegeven.

Amateurkunst bij VRIJDAG -gemeente Groningen

De gemeente Groningen heeft aangegeven VRIJDAG te zien als partner en regievoerder voor amateurkunstondersteuning. Gemeente en Provincie zien veel in een nauwe samenwerking en in een visie ontwikkeling door één instelling voor amateurkunstondersteuning voor zowel stad als provincie. Binnen de gemeente is VRIJDAG in 2015 begonnen met het onderzoeken van mogelijke samenwerkingsvormen tussen partijen in het sociale domein en amateurkunst. Resultaat is het concept van wijkgericht werken. Een pilot van dit concept is voorbereid om in 2016 uit te voeren in de wijk Vinkhuizen.

VRIJDAG en de gemeente Groningen onderzoeken samen wat er leeft binnen het amateurkunstveld in de stad Groningen en dit onderzoek zal leiden tot een informatieavond voor dat veld begin 2016. De uitkomsten neemt de gemeente mee in de nieuwe cultuurnota.

Voor het veld van zangkoren bereiden we een grote presentatiedag (ZingZing) voor. In juni 2016 zullen zo'n 30 koren en ensembles zich in De Oosterpoort laten horen.

VRIJDAG amateurkunst provincie en stad organiseerde 8 cursussen deskundigheidsbevordering, 10 netwerkbijeenkomsten, acht projecten, 100 acts (Grunnsonic, Talent Award, Local Heroes) en 67 workshops (Grunnsonic, marketing & boeken). Lees verder bij Facts & Figures bij VRIJDAG op pagina 12.

Podia bij VRIJDAG

Ook bij de afdeling Podia is veel gebeurd in 2015.

Voor de inhoudelijke programmering van voorstellingen hebben we een aantal nieuwe genres geïntroduceerd zoals de showcase van Friendly Fire en de landelijke Popronde. Tegelijkertijd hebben we ook de potentie binnen VRIJDAG beter benut en is bijvoorbeeld de *POP Groningen Talent Award* dit jaar gestart in de Basement van VRIJDAG.

Afgelopen jaar hebben we de frequentie van het Open Podium opgevoerd naar om de maand. Hiermee vult VRIJDAG talentontwikkeling actief in. Ieder Open Podium treden 6-8 deelnemers op, variërend van singer - songwriter en stand-up comedy tot muziek en cabaret.

In de muziekprogrammering hebben we een aantal succesnummers herhaald. Bijvoorbeeld het Nederlands Blazers Ensemble dat elk jaar kan rekenen op veel publiek, het Groninger Studentenkoor en Grof Volkoren. Vanuit de discipline theater betraden diverse gezelschappen het toneel, maar ook onze eigen Jeugd Theater School kon rekenen op een groot publiek. Onze kerstvoorstelling was met 7 voorstellingen volledig uitverkocht. De belangstelling vanuit het cabaret viel dit jaar wat tegen; dit kwam met name doordat gezelschappen overstapten naar de USVA.

Financieel gezien hebben we de begrote inkomsten niet gerealiseerd. Dit heeft een aantal oorzaken. Halverwege het jaar hebben we afscheid genomen van de oude website van het Prinsentheater en een nieuwe online ticketverkoop geïntroduceerd in de VRIJDAG site. Deze module vertoonde opstartproblemen, waardoor de kaartverkoop achterliep. Hiernaast constateren we dat de oorspronkelijke opzet van verhuur van de concertzaal naar voorbeeld van de Noorderbuitensingel (beheer en horeca door vrijwilligers) in de praktijk niet blijkt te werken. Het pand aan de Sint Jansstraat is te complex om door vrijwilligers te laten beheren; de inzet van betaalde krachten heeft een negatieve invloed op de huurtarieven. Tenslotte hebben we ook een aantal aanvragen voor verhuur geannuleerd vanwege ontbrekende technische faciliteiten. Het ontbreekt VRIJDAG aan middelen om investeringen in die faciliteiten zelf te dragen. We hebben een verzoek tot financiering bij een aantal fondsen ingediend.

In onze expositieruimte in de Walstraat hebben we afwisselende presentaties laten zien van amateurkunst en professionele kunst: van de succesvolle inbrengtentoonstelling tijdens de Week van de Amateurkunst (beeldende kunst) tot de expositie 'Dit zijn wij', samengesteld door Anne Stoer met werk van schoolkinderen. Maar ook Miriam Knibbeler met Wachtenden, Linke Halsma, muurschilderingen van NOVO kunstenaars, Stripfiguren en een expositie tijdens het festival Let's gro.

In 2015 organiseerde VRIJDAG vijf open podia, acht exposities en er waren 112 verhuringen. De deelnemersaantallen staan onder Facts & Figures bij VRIJDAG op pagina 12.

Sociaal domein bij VRIJDAG

VRIJDAG kan een waardevolle bijdrage leveren in het sociale domein, en ondernam daarop de volgende acties:

- Plus

In 2015 zetten we een stevige vervolgstap in het sociale domein door de al eerder aangegane samenwerking met Groningen Plus (organisatie voor en door actieve ouderen) te concretiseren. In april werd het eerste *Plus Café* gehouden in de VRIJDAGlocatie aan de Sint Jansstraat. Dit ontmoeting- en inspiratieplatform voor actieve plussers vindt sindsdien elke week plaats en is uitgegroeid tot een succes. Er komen tussen de twintig en veertig bezoekers per keer. Naast de reguliere wekelijkse bijeenkomsten, is er een activiteitenprogramma ontwikkeld dat uiteenloopt van een lezing over rouwverwerking, workshops djembé en Tai Chi tot een Meezingcafé. Het samenwerkingsverband VRIJDAG – Groningen Plus is ook partner in de Werkplaats Healthy Aging, een initiatief van het lectoraat Life Long Learning van de Hanze Hogeschool.

- Gekleurd Grijs

Samen met de Drentse collega-organisatie K&C Expertise Centrum startte VRIJDAG in 2015 met de organisatie van *Gekleurd Grijs*, een project dat ouderen in Groningen en Drenthe tot meer of een eerste stap naar cultuurparticipatie moet bewegen. De uitvoering van het project in februari 2016.

- Wijkgericht werken

VRIJDAG wil zich op lokaal niveau profileren in een aantal wijken in de stad Groningen. Om daar ervaring mee op te doen is er in samenwerking met wijkcentrum Het Vinkhuys een pilot opgezet in de wijk Vinkhuizen. Het uitgangspunt is samen met wijkbewoners te ontdekken wat er ontbreekt aan kunst- en cultuuraanbod en daar zo mogelijk een invulling voor te vinden. Ook worden er verbindingen gelegd tussen cultuureducatie in en buiten school en lokale amateurkunstenaars. De eerste concrete uitkomst van dit wijkgericht werken is een korte workshopserie 'muziektheater voor ouderen' die in februari 2016 in het Vinkhuys start.

- NOVO

Verkennde besprekingen over een mogelijke samenwerking met NOVO, leidden eind 2015 tot een presentatie van het werk van NOVO-amateurkunstenaars in de expositieruimte van VRIJDAG aan de Walstraat in Groningen. Hoe deze samenwerking kan worden voortgezet, bekijken we in 2016 nader.

Organisatie bij VRIJDAG

Op 31 december 2015 had VRIJDAG 95 medewerkers in loondienst; samen 49,86 fte. Daarnaast werkten er 58 ZZP'ers en 41 vrijwilligers. In 2015 kwamen 13 medewerkers in dienst en gingen 17 medewerkers uit dienst. Het ziekteverzuim was 3,56%. Dit ligt onder het landelijk gemiddelde van 3,7%.

In 2015 is het ZZP-protocol gerealiseerd en afgestemd op de nieuwe ontwikkelingen begin 2016. Ook is het beleid voor werving & selectie en verzuim vastgesteld. Er is een systeem van functioneringsgesprekken ontwikkeld en ingevoerd en de secundaire arbeidsvoorwaarden zijn vastgesteld binnen de mogelijkheden van de Werkkostenregeling. Ook is aandacht besteed aan het verbeteren van de interne communicatie. Dit verdiende extra aandacht omdat VRIJDAG een nieuwe organisatie is.

In 2015 vond een directiewisseling plaats met alle aspecten die daarbij horen. We namen eerst afscheid van onze 'oude' directeur. Er is een commissie samengesteld waarin bestuur, toezichthouders, organisatie en personeelszaken waren vertegenwoordigd om een advies uit te brengen aan de Raad van Toezicht (RvT) over de nieuw te selecteren directeur. Hendrik Jan Houtsma, de nieuwe directeur-bestuurder, begon bij de start van het nieuwe cursusjaar direct na de zomervakantie.

De activiteiten van VRIJDAG vinden verspreid plaats over drie locaties met ruime klantvriendelijke openingstijden. Ieder pand vergt zijn eigen beheer, horeca, schoonmaak en onderhoud. De facilitaire medewerkers zijn flexibel inzetbaar op schoonmaak, horeca en beheer, exposities, vergaderingen en evenementen en werden gesteund door vrijwilligers. Op die manier werken we zo efficiënt mogelijk. VRIJDAG verhuurde in 2015 delen van de panden, zowel aan vaste als incidentele huurders. De programmering en de gewenste klantbeleving stelt andere voorwaarden aan onze gebouwen. Om dit mogelijk te maken ambieert VRIJDAG één centrale huisvesting aan de Sint Jansstraat. De gemeente Groningen heeft met dat doel het pand 'Het Kopland' aangekocht. In 2016 onderzoeken de gemeente en VRIJDAG of en hoe het mogelijk is deze locatie voor VRIJDAG geschikt te maken en te exploiteren.

Op het gebied van ICT hebben we de zaken anders georganiseerd, waardoor we besparen op kosten voor hardware en bovendien de flexibiliteit vergroten, zodat medewerkers overal kunnen werken en documenten kunnen delen.

VRIJDAG vergroot voortdurend de zichtbaarheid van de activiteiten met als doel zoveel mogelijk mensen bij onze activiteiten te betrekken. Via zorgvuldig geselecteerde kanalen zoals de nieuwsbrief, de website, Facebook en Twitter, probeert VRIJDAG zoveel mogelijk mensen te informeren en aan zich te binden. Het onderhoud is overzichtelijk en elk kanaal kan doelgericht worden ingezet. Van het totale aantal website bezoeken komt inmiddels 8,5% via sociale media naar bijvrijdag.nl. In 2015 zijn de oude websites opgeheven en is de functionaliteit voor amateurkunstondersteuning en podia opgenomen in bijvrijdag.nl. We hebben het promotiemateriaal 'meer smoel gegeven' door onderscheidend beeldmateriaal te gebruiken en de vormgeving eigenzinniger te maken en optimaal verspreid. Het resultaat is:

- 10.500 mensen ontvangen VRIJDAG Nieuws via e-mail;
- We tellen 144.936 bezoeken aan onze website(s), ten opzichte van 2014 een toename van ruim 30.000;
- Er verschenen 282 artikelen in de gedrukte en online media. Een verdrievoudiging – in plaats van de te verwachten verdubbeling - ten opzichte van het eerste half jaar dat de naam VRIJDAG bestond.

Facts & Figures bij VRIJDAG

Deelnemers	Activiteiten bij VRIJDAG	2015	2014	2013
Totaal bereik	Alle activiteiten	35.339	25.440	19.467
Muziek	Lessen	870	994	816
	Cursussen	398	383	232
	Ensembles	315	333	207
	Talentklas	26	17	16
	Lezingen	-	70	32
	Popschool	24	27	45
	Weekeindschool	-	40	40
	Totaal	1.633	1.864	1.388
Theater	Jeugdtheaterschool	335	327	322
	Theaterschool voor Volwassenen	177	226	212
	Regieopleiding	11	17	-
	Totaal	523	570	534
Beeldende Kunst	Cursussen volwassenen	1.393	1.402	1.296
	Korte activiteiten volwassenen	93	151	94
	Cursussen kinderen en jongeren	311	299	196
	Korte activiteiten kinderen	2.361	1.999	538
	Vooropleiding Minerva	29	32	34
	Opleiding Creatieve Handvaardigheid	13	20	24
	Lezingen en reizen	230	180	229
	Totaal	4.430	4.083	2.411
Cultuureducatie	Adviezen	131	167	145
	Deelnemers Netwerkbijeenkomsten	430	60	160
	Deskundigheidsbevordering	221	91	-
	Deelnemers Co producties	40	105	75
	Deelnemers Meesters in de Kunst	1.176	421	-
	Deelnemers Ieder Kind Muziek (IKM)	1.021	908	754
	Kinderboekenweek	-	371	-
	Donderdag bij VRIJDAG	110		
	Cultuurmenu 1 activiteit	4.414		
	Cultuurmenu 2 activiteiten	1.520		
	PO workshops aantal leerlingen	600		
	VO workshops aantal leerlingen	277		
	Totaal	9.940	2.123	1.134
Provinciale Amateurkunst	Adviezen	35	20	-
	Profielen KNAK site	300	250	120
	Expertmeeting	180	140	60
	POPgroningen bands	167	140	120
	Netwerkbijeenkomsten - deelnemers	700		
	Totaal	1.382	550	300
Bezoekers Podia etc	VRIJDAGTheater *	6.375	7.200	7.400
	VRIJDAGConcertzaal	2.000	3.000	2.100
	Bezoekers PopGroningen	7.565	5.300	3.800
	Bezoekers Open Huis	800	750	400
	Plus Café ouderen	600	-	-
	Kinderfeestjes	91	-	-
	Totaal	17.431	16.250	13.700
Websites	Activiteiten bij VRIJDAG	2015	2014	2013
Bezoekers Websites	Bijvrijdag.nl	144.936	114.568	-
	Cultuureducatiestad / VRIJDAG CultuurClick**	19.517	8.981	3.770
	KNAK***	x	1.793	-
	POPgroningen	31.200	33.000	30.000
Abonnee's Nieuwsbrieven	Nieuwsbrief VRIJDAG	10.581	10.000	-
	Nieuwsbrief Cultuureducatie	368	338	300
	Totaal	206.602	168.612	34.070

* Sinds 2015 registreren we alleen betalende bezoekers

** Website cultuureducatiestad.nl is in 2015 samengevoegd met vrijdagcultuurclick.nl

*** KNAK website is in 2015 afgesloten en opgenomen in bijvrijdag.nl/ amateurkunst

Samenwerken bij VRIJDAG

VRIJDAG werkt samen met en verbindt de expertise van individuen, organisaties en instellingen met als doel alle Groningers optimaal de kans te bieden aan cultuur te doen. VRIJDAG doet dat door het opzetten van Cultuurpunten, het invoeren van wijkgericht werken en het zoeken en vormgeven van inhoudelijke samenwerking met partners in en buiten de cultuursector. Partners in het culturele veld zijn onder andere CultuurClick, collega-kunstencentra, professionele cultuurinstellingen, cultuuraanbieders, erfgoedinstellingen, festivals, kunstvakonderwijs en burgerinitiatieven op het gebied van kunst en cultuur. In het sociale domein werken we samen met bijvoorbeeld Groningen Plus, MJD, CMO STAMM, NOVO, het UMCG, de Voedselbank, Marketing Groningen, Stadjerspas en het Jeugdcultuurfonds.

VRIJDAG werkt ook samen met K & C Expertise Centrum, onder andere in het ouderenparticipatie project *Gekleurd Grijs*. Met RTVNoord onderzoeken we de mogelijkheden voor het organiseren van een amateurkunstproject en met diverse partners werken we aan de opzet van het erfgoed- en (amateur)kunstproject *Dancing on my Grave*.

Raad van Toezicht

In 2015 is een nieuw RvT- lid aangetreden in verband met het vertrek van een van de leden. Op 31 december 2015 was de samenstelling van de RvT als volgt:

- Dhr. W. Cornelis (voorzitter)
- Dhr. A. Jennekens
- Mevr. M. de Jonge
- Mevr. J. Meijer
- Dhr. H. Raatjes
- Dhr. G. Weber

Ondernemingsraad

In 2015 bestond de OR uit de volgende leden:

- Fenna Besijn (voorzitter)
- Linda de Vries (secretaris)
- Frans ten Barge
- Leo van der Giessen
- Rachael Yates

Management Team

- Hendrik Jan Houtsma (directeur- bestuurder)
- Marleen Dijkstra
- Saskia van Ham